

13.9.2024

576/03.04.00/2024

Voimaantulo- ja voimassaoloaika:

13.9.2024 – toistaiseksi

Muutostiedot:

Ohjeella kumotaan ja korvataan 2.11.2022 annettu kanteluohje (D/722/03.04.00/2022).

Toimivalta:

Ei toimivaltasäännöstä

Yksikkö, josta ohje on saatavissa: Valtiontalouden tarkastusvirasto, kirjaamo (sähköposti: kirjaamo@vtv.fi)**Yksikkö, joka antaa tarkempia tietoja:**Valtiontalouden tarkastusvirasto, Kantelut ja väärinkäytösilmoitukset toiminto, ajantasaiset yhteystiedot on esitetty tarkastusviraston verkkosivuilla (<https://www.vtv.fi/vtv/kantelut-ja-vaarinkaytosilmoitukset/>).

Valtiontalouden tarkastusviraston ohje hallintokantelun tekemisestä ja käsittelystä

1 Säädösperusta

[Perustuslain 90 §:n](#) 2 momentin mukaan valtion taloudenhoidon ja valtion talousarvion noudattamisen tarkastamista varten eduskunnan yhteydessä on riippumaton valtiontalouden tarkastusvirasto (jatkossa myös *tarkastusvirasto*). [Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain](#) (676/2000, jatkossa VTVL) 1 §:n 2 momentin mukaan tarkastusviraston tehtävänä on tarkastaa valtion taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä valtion talousarvion noudattamista. Tarkastusviraston tarkastuskohteista säädetään:

1) VTVL:n 2 §:ssä;

2) [valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta tarkastaa eräitä Suomen ja Euroopan yhteisöjen välisiä varainsiirtoja annetun lain \(353/1995\) 1 §:ssä](#);3) [talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain \(869/2012\) 3 §:ssä ja 4 §:ssä](#).Hallintokantelun (jatkossa myös *kantelu*) tekemiseen sovelletaan [hallintolakia](#) (434/2003; muut. 368/2014), jonka 8 a luvussa on tarkemmat säännökset hallintokantelun tekemisestä.

2 Mistä voi tehdä kantelun?

Tarkastusvirastolle voi tehdä kantelun

- valtion taloudenhoidon laillisuudesta tai valtion talousarvion noudattamisesta sekä näitä koskevasta velvollisuuden täyttämättä jättämisestä tarkastusviraston tarkastuskohteessa;
- [valtion määräysvallassa olevista yhtiöistä](#) seuraavissa asioissa:
  - valtion omistajaohjauksen ja omistajapolitiikan laillisuus sekä muu valtion taloudenhoidon laillisuus yhtiöissä ja niiden ohjauksessa
  - valtion omistajavallan käyttöön liittyvät asiat

Kenen toiminnasta voi kannella?

Valtiontalouden tarkastusvirastolle voi kannella

- ministeriöistä tai valtion virastoista ja laitoksista;
- julkista hallintotehtävää valtion rahoituksella hoitavista (esimerkiksi julkisoikeudelliset yhdistykset ja julkista hallintotehtävää hoitavat osakeyhtiöt);
- valtion liikelaitoksista ja rahastoista;
- valtionavustuksen ja muun tuen saajista;
- valtion määräysvallassa olevista yhtiöistä;
- Suomen ja Euroopan unionin välisistä varainsiirroista.

Kenen toiminnasta ei voi kannella?

Valtiontalouden tarkastusvirastolle ei voi kannella

- eduskunnasta eikä sen vastattavana olevista rahastoista;
- Suomen Pankista;
- Kansaneläkelaitoksesta;
- kunnista;
- muiden maiden viranomaisista;
- kansainvälisistä järjestöistä;
- yksityishenkilöistä (yksittäisen virkamiehen menettelystä hänen virkatoimiin liittyen voi kannella).

Tarkastusvirasto ei tutki kantelua,

- joka ei kuulu tarkastusviraston toimivaltaan;
- joka koskee yli kahta vuotta vanhaa asiaa, ellei tutkimiseen ole erityisiä syitä;
- joka on parhaillaan tuomioistuimen tai muun viranomaisen käsiteltävänä;
- jossa muutoksenhaku on kesken tai johon voi vielä hakea muutosta;
- nimetöntä kantelua, ellei siihen ole erityisiä syitä.

Kanteluina ei käsitellä yhteydenottoja, jotka kohdistuvat

- tarkastusviraston tarkastusoikeuden piiriin kuuluvien toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen;
- valtion taloudenhoidon ja poliittisen päätöksenteon ja niihin liittyvän valmistelun tarkoituksenmukaisuuteen.

Tarkastusvirasto voi siirtää kantelun tai muun yhteydenoton hallintolain 21 §:n nojalla toimivaltaiselle viranomaiselle taikka jättää kantelun tutkimatta, mikäli kantelun tai muun yhteydenoton käsittely ei kuulu tarkastusviraston toimivaltaan. Tarkastusvirasto ilmoittaa siirrosta kantelun tekijälle.

3 Kuinka kantelu tehdään?

Kantelun voi tehdä kirjallisesti vapaamuotoisena sähköpostina tai kirjeenä tarkastusviraston kirjaamoon. Kantelun voi tehdä kuka hyvänsä. Kantelu tehdään usein itseä koskevasta asiasta, mutta kannella voi myös toista koskevassa asiassa. Kantelu tulee tehdä kotimaisella kielellä tai erityisestä syystä englanniksi. Kantelu osoitetaan Valtiontalouden tarkastusvirastolle.

Kantelussa on mainittava

- mitä menettelyä (esimerkiksi päätöstä) kantelu koskee;
- millä perusteella kantelija pitää kyseistä menettelyä lainvastaisena/virheellisenä;
- mahdollisuuksien mukaan tieto arvostelun kohteena olevan menettelyn tai laiminlyönnin ajankohdasta.

Lisäksi kantelussa on suositeltavaa:

- kertoa kantelijan nimi, osoite, sähköpostiosoite ja puhelinnumero
- antaa suostumus sähköiseen tiedoksiantoon asiassa, jolloin tarkastusvirasto voi antaa asiaan liittyviä asiakirjoja tiedoksi kantelijalle sähköpostilla;
- kertoa minkä viranomaisen tai organisaation menettelyä kantelija arvostelee;
- kertoa onko asia vireillä tuomioistuimessa, valituslautakunnassa tai toisella valvontaviranomaisella;
- liittää kopiot asiaan liittyvistä päätöksistä ja muista asiakirjoista, jos ne ovat kantelijan hallussa.

Kantelijan henkilötiedot voidaan määrätä salassa pidettäväksi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdan perusteella. Kantelijan henkilöllisyyden paljastuminen voi vaikuttaa ihmisten halukkuuteen tehdä kanteluita, minkä seurauksena ilmoitus voi jäädä tekemättä esimerkiksi vastatoimien pelossa. Tarkastusviraston arvion mukaan perättömiä väitteitä sisältävien tai muuten vahingoittamistarkoituksessa tehtyjen kanteluiden tekijöiden henkilöllisyyttä ei määrätä salassa pidettäväksi.

4 Mihin kantelu toimitetaan?

Kantelu tulee lähettää tarkastusvirastolle joko sähköpostilla tai kirjeellä kirjaamoon. . Sähköisesti ei saa toimittaa turvallisuusluokkaan I, II tai III kuuluvia asiakirjoja.

Kantelun voi toimittaa myös paperimuotoisena postitse tai tuoda tarkastusvirastoon työpäivinä klo 9–15 osoitteeseen Porkkalankatu 1, Helsinki, jossa asiakirjat jätetään kiinteistön ensimmäisen kerroksen vastaanottoon. Tuotaessa turvallisuusluokkaan I, II tai III kuuluvia asiakirjoja, tulee näiden vastaanottamisesta sopia erikseen tarkastusviraston kirjaamon kanssa.

Kantelu voidaan kirjata tarkastusviraston virkamiesten toimesta suullisen yhteydenoton perusteella, mikäli kantelija ei vammaan, terveydentilan tai muuhun niihin rinnastuvan syyn johdosta kykene kantelun tekemiseen kirjallisesti.

Valtiontalouden tarkastusvirasto
 Postiosoite: PL 1119, 00101 Helsinki
 Käyntiosoite: Porkkalankatu 1, 00180 Helsinki
 Kirjaamon sähköposti: kirjaamo@vtv.fi
 Lisätietoja: <https://www.vtv.fi/vtv/kantelut-ja-vaarinkaytosilmoitukset/>

5 Kirjaaminen ja tietosuojaan periaatteet kantelun käsittelyssä

Kun kantelu tulee tarkastusvirastoon sähköisesti, kirjeenä postin välityksellä tai henkilökohtaisesti toimitettuna, tarkastusviraston kirjaamon henkilökunta kirjaa saapuneen asiakirjan tarkastusviraston diaariin. Asialle annetaan diaarinumero (rekisteröintitunnus). Diaariin merkitään myös asian käsittelijät ja asian käsittelystä vastaava virkamies. Sähköisen kantelun tekijälle lähetetään kuittaus vastaanottamisesta.

Perustuslain 12 §:n mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja tallenteet ovat julkisia, ellei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Asiakirjojen julkisuutta rajoittavat

laissa yksilöidyt salassapitoperusteet, kuten perustuslaissa turvattu yksityiselämän suoja (10 §:n 1 momentti).

Kanteluasiakirjoihin ja kantelun selvittämiseksi hankittuihin asiakirjoihin sovelletaan [viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia \(621/1999\)](#), joka määrittelee yksityiskohtaisemmin asiakirjojen julkisuuden ja salassapidon. Lain tavoitteena on lisätä viranomaistoiminnan julkisuutta, joten kantelua koskevat asiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia. Kanteluasiakirjojen salassapito voi tilanteesta riippuen perustua myös erityislainsäädännössä olevaan säännökseen.

Kantelujen käsittelyssä tarkastusvirastoon kertyy sekä henkilötietoja että muunlaista tietoa. Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan [tietosuojalakia \(1050/2018\)](#), joka täsmentää ja täydentää [EU:n yleisen tietosuojasetuksen \(GDPR\) \(2016/679\)](#) kansallista soveltamista.

Tietosuojasetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus saada pääsy tietoihinsa tietosuojasetuksessa ja tietosuojalaissa säädetyin edellytyksin. Lisäksi rekisteröidyllä on oikeus vaatia, että rekisterinpitäjä oikaisee ilman aiheutonta viivytystä rekisteröityä koskevat epätarkat ja virheelliset henkilötiedot. Mahdollisuudesta tarkastus- tai oikaisupyynnön tekemiseen on ilmoitettu tarkastusviraston Kantelu- ja väärinkäytösilmoitusten tietosuojaselosteessa.

Tarkempia tietoja diariin merkittävistä tiedoista, diaritietojen julkisuudesta ja luovuttamisesta sekä rekisteröidyn oikeuksista on tietosuojaselosteessa, joka on saatavilla Valtiontalouden tarkastusviraston kirjaimosta (puh. 09 432 5809 tai kirjaamo@vtv.fi) sekä viraston verkkosivustolta (www.vtv.fi).

6 Miten tarkastusvirasto tutkii kantelun?

Jos kantelun perusteella on aihetta epäillä, että kantelun kohde on toiminut lainvastaisesti tai laiminlyönyt velvollisuutensa, tarkastusvirasto tutkii kantelun kohteena olevat seikat ja antaa asiassa ratkaisunsa. Tarkastusvirasto voi myös tarvittaessa päättää, että se toteuttaa kantelun johdosta erillisen tarkastuksen tai ryhtyy muihin vastaaviin toimenpiteisiin.

Kanteluasian ratkaisemiseksi asiaa valmisteleva virkamies perehtyy asiaan, jonka jälkeen tarkastusvirastossa päätetään asian vaatimista selvitystoimista. Tarkastusvirastolla on laajat, perustuslaissa ja VTVL:ssa turvatut tietojensaantioikeudet sen tarkastuskohteisiin. Asian tultua riittävästi selvitettyä kuulee tarkastusvirasto kantelun kohdetta.

Kantelua tutkittaessa tarkastusviraston tietojensaantioikeus ei syrjäytä oikeutta olla ilmiantamatta itseään tai oikeutta olla avustamatta oman syyllisyytensä selvittämisessä (*itsekriminointisuoja eli myötävaikuttamattomuusperiaate*). Tilanteessa, jossa virkamiehen epäillään syyllistyneen rikokseen, hänellä on oikeus olla myötävaikuttamatta syyllisyytensä selvittämiseen.

Kanteluasian ratkaisu annetaan tiedoksi kantelun tekijälle, kantelun kohteelle ja niille tahoille, joilta on pyydetty lausunto.

Kantelun tutkinta tarkastusvirastossa on maksutonta.

7 Mitä kantelusta voi seurata?

Tarkastusvirasto voi kanteluasiassa antamassaan ratkaisussa

- todeta kantelun kohteen menetelleen asianmukaisesti;
- erityisesti tulkinnanvaraisessa tilanteessa ilmaista kantansa lainmukaisesta menettelystä;

- kiinnittää kantelun kohteen huomiota hyvän hallinnon vaatimuksiin;
- antaa kantelun kohteelle huomautuksen.

Mikäli teko tarkastusviraston arvion mukaan luonteensa tai vakavuutensa perusteella antaa aihetta muussa laissa säädetyn menettelyn käynnistämiseen, siirtää tarkastusvirasto asian näissä menettelyissä toimivaltaiselle viranomaiselle. Esimerkiksi jos asiassa voi tarkastusviraston arvion mukaan olla kyse rikoksesta, tekee tarkastusvirasto asiassa rikosilmoituksen. Tällöin kantelun käsittely tarkastusvirastossa raukeaa eli sitä ei käsitellä enemmälti.

Tarkastusvirasto ei voi kanteluasiaa käsitellessään

- muuttaa tai kumota viranomaisten tai tuomioistuinten ratkaisuja
- määrätä maksettavaksi vahingonkorvauksia
- antaa lainopillisia tai taloushoidollisia neuvoja
- sovittaa valtion tai muun sen valvontavallassa olevan yhteisön ja muun tahon välisiä oikeudellisia tai hallinnollisia kiistoja.

8 Kanteluohjeen voimaantulo

Tämä kanteluohje tulee voimaan 13.9.2024. Ohjeella korvataan 2.11.2022 annettu kanteluohje (D/722/03.04.00/2022).

Helsingissä 13. päivänä syyskuuta 2024

Sami Yläoutinen
pääjohtaja

Timo Tuurihalme
johtava lainsäädäntöasiantuntija, varatuomari